

Zijn Amerikanen innovatiever dan Europeans omdat ze risico's willen beheersen in plaats van te bannen?

Johan Albrecht

Senior Fellow

Amerika bidt, Europa verzekert

Amerikanen zijn al lang geen Europese Europeanen meer. Volgens de filosoof Peter Sloterdijk is de Verenigde Staten als enig modern land niet de weg naar de verzorgings- en verzekeringsstaat ingeslagen. Hierdoor behield religie in de VS een atypische betekenis en zijn Amerikanen misschien ook wel minder risico-avers. Zijn Amerikanen innovatiever omdat ze risico's niet willen bannen maar beheersen?

In oktober 1492 werden Europese globalisten ontdekt door Amerikaanse inboorlingen. Columbus hoopte in het westen genoeg goud te kunnen vinden om een nieuwe kruistocht in het oosten konden financieren. Door het verbinden van het westen met het oosten werd de aarde echt rond en de lokroep van de Nieuwe Wereld bracht een trans-Atlantische migratie op gang. In zijn inaugurale rede eerde Obama deze pioniers om hun bereidheid

tot het nemen van risico's. Generatie na generatie effende de weg naar welvaart met hard labeur. Voor Obama is hard werken de stille kracht van de vooruitgang. Angsthazen, lamzakken en plezierzoekers hebben Amerika niet groot gemaakt. De nieuwe president belooft ook meer te investeren in wetenschap en technologie. Amerikanen zijn niet bang van nieuwe technologieën en zien innovatie als een hefboom van de vooruitgang. Europa praat veel over innovatie maar stelt vast dat de Amerikanen hun voorsprong behouden in het ontwikkelen en commercialiseren van wetenschap en technologie.

Amerikanen zijn al lang geen Europese Europeanen meer. Amerikanen bidden veel, ook bij de inhuldiging van de nieuwe president. Europeanen bidden weinig en worden in toenemende mate allergisch voor religieuze symbolen.

Over deze religieuze verschillen schrijft Peter Sloterdijk dat de Verenigde Staten als enig modern land niet de weg naar de verzorgings- en verzekeringsstaat zijn ingeslagen,

Zijn Amerikanen innovatiever dan Europeans omdat ze risico's willen beheersen in plaats van te bannen?

met als gevolg dat bij hen de religie een atypische betekenis behield. Als filosoof mag Sloterdijk natuurlijk wat overdrijven maar in essentie komt het erop neer dat wanneer de moderne verzorgingsstaat alle onzekerheden elimineert, bidden als symbolisch immuniteitsysteem vervangen kan worden door precies te becijferen technische verzekeringsprestaties. Zo schrompelt de zin van het Zijn volgens Sloterdijk ineen tot een recht op schadevergoeding bij een regulier schadegeval. Als er iets of net niets gebeurt, komt er geld op de rekening van de goed verzekerde Europeanen.

De globalisering voor en na Columbus lanceerde het Europese verzekeringswezen. Elk schip was een enorm investeringskapitaal dat aan onvoorstelbare risico's werd blootgesteld, van scheurbuik en mouterij aan boord tot piraterij en stormen. Om de scheepsvaart over lange afstanden toch aantrekkelijk te maken voor kapitalisten werden risicobeperkende verzekeringsmechanismen ontwikkeld. De term return on investment komt eigenlijk van het begrip return of investment waarmee elk schip na een lange vaart begroet werd. Europa werd rijk door handel en de verzekeringsconcepten veroverden alle

sectoren van de economie. Veel later was Bismarck de eerste die verzekeringsprincipes introduceerde in de werking van de arbeidsmarkt. Bismarck wou trouwen en deskundige ambtenaren aan het Pruisische rijk binden met het vooruitzicht van een pensioen. Na de Tweede Wereldoorlog begonnen Europese overheden met het uitbouwen van collectieve verzekeringen tegen werkloosheid, ouderdom, ziekte en invaliditeit. Deze verzekeringen werden de peilers van onze welvaartsstaat. In de VS bestaan deze verzekeringen natuurlijk ook maar is het aanbod veel meer versnipperd en minder collectief georganiseerd. Grote groepen zijn dan ook beperkt of helemaal niet verzekerd voor bepaalde risico's. Je zou van minder bidden...

Het concept van de moderne welvaartsstaat kraakt. De financiering ervan staat onder druk en de balans tussen rechten en plichten is vertroebeld. Wie in België na een lange loopbaan beloofd wordt met een akelig laag wettelijk pensioen, heeft een grote kans om de armoedestatistieken te vervoegen. Maar een koppel dat graag een mooie

“ Europa praat veel over innovatie maar stelt vast dat de Amerikanen hun voorsprong behouden in het ontwikkelen en commercialiseren van wetenschap en technologie. ”

Zijn Amerikanen innovatiever dan Europeans omdat ze risico's willen beheersen in plaats van te bannen?

wereldreis maakt, kan zich via allerhande tijds kredieten en loopbaanonderbrekingen probleemloos laten financieren door de sociale zekerheid. In de VS moeten toeristen hun reizen zelf betalen.

De geest van het verzekeringswezen heeft niet alleen de civiele maatschappij veranderd maar ook onze technologische dynamiek. Verzekeren impliceert het elimineren van risico's terwijl vooruitgang afhangt van het verkennen van het onbekende. Technologiebedrijven moeten alle bestaande en onbestaande risico's elimineren nog voor een nieuw product ontwikkeld is. Ons land pompt veel geld in biotechnologie maar verbiedt veldproeven met populieren. Nieuwe geneesmiddelen worden zo streng getest dat een aspirine de markt niet meer zou kunnen halen. Sloterdijk concludeert dan ook dat we met terugwerkende kracht net verbieden wat onze huidige welvaart heeft opgebouwd; het ondernemend omgaan met risico's. Zijn de Amerikanen innovatiever omdat ze risico's niet willen bannen maar beheersen?

Voor de risico's uit de reële economie worden gebannen door verzekerings- en voorzorgsprincipes. Terwijl in de chemische industrie elke molecule gescreend wordt

op het meest minuscule risico, blijkt dat heel wat bankiers niet eens weten hoe toxisch hun balans wel is. De globale ravage is enorm en de belastingbetaler mag het gelag betalen. Gelukkig is de Belgische belastingbetaler goed beschermd tegen de virtuele risico's van biotech-populieren. Onze maatschappelijke verzekeringspolis mag eens gemoderniseerd worden.

Johan Albrecht
Senior Fellow

gepubliceerd in
De Tijd op
28 januari 2009

Onafhankelijke denktank en doetank voor duurzame economische groei en sociale bescherming.
"Think-tank" et "do-tank" indépendant pour une croissance économique et une protection sociale durables.